

ANTIIKKI JA TEKNIikka – KOHTI UUSIA MIELLEYHTYMIÄ

Minna Lönnqvist

Miten sanat 'antiikki' ja 'tekniikka' sopivat yhteen? Mitä tekemistä on menneisyydellä ja edistystuskaisella nykyisyydellä? Monille antiikki kuvaa poisnukkunutta aikaa, jota ei pystytä herättämään eloon eikä hyödyntämään nykyisyyden tarpeisiin.

Pompeji, antiikintutkimuksen malliesimerkki, hautautui tuhkaan ja laavaan Vesuviuksen purkauksessa vuonna 79 jKr. Pompejin uusi tarina alkoi 1700-luvulla, jolloin alueella tehtiin maailman ensimmäiset arkeologiset kaivaukset – ne aloittivat myös arkeologiatieteen historian. Pompeji on vuosisadoiksi uneen nukahtanut kaupunki, joka herätetään päivittäin yhä uudelleen eloon tieteellisten tutkimusten edistyessä. Virtuaalisessa todellisuudessa Pompejin talot ja puutarhat, jopa paistetun leivän tuoksuiset uunit heräävät tietokonerekonstruktioissa eloon. Pompejin sisärakennuksen Herculaneumin raunioista paljastuneet papyrukset kertovat uutta tarinaa digitoituna värikuvamanipulaatioina.

Etelä-Italiassa sijaitseva roomalainen Pompeji säilytti kreikkalaista perintöä alueella, joka vanhastaan oli kuulunut Suur-Kreikkaan siirtokuntineen. Sen ruutuasemaavassa heijastuvat niin Vähä-Aasiassa sijaitsevan hellenistisen Miletoksen kuin roomalaisen sotilasleirin pohjaratkaisut. Sama kaava sulautettiin osaksi New Yorkin modernia Manhattania pilvenpiirtäjiineen.

Pompejin elämä kumpusi hedelmällisestä tuliperäisestä maaperästä. Kaupungin sisään oli kaavoitettu viinitarhoja, joista sadot kerättiin kulinariistisiin ruokapöytiin.

Paitsi viljavana kasvualustana, tuliperäinen laava palveli uusien rakennusmateriaalien kuten sementin ja betonin keksimisessä – nämä rakennusaineet olivat siis jo antiikissa tunnettuja. Materiaalit soveltuivat

parhaiten kaarien ja tynnyriholvien rakennustekniikkaan. Mikä ironisinta, Pompejin raunioituneille rakennuksille 1950-luvulla pystytetyt modernit sementtikatot ovat tänään romahtamispisteessä. Arkeologit ovat pitkään uskoneet, että Pompejin rakennukset voitaisiin ajoittaa erilaisten rakennustekniikoiden perusteella. Pompejin kerrostaloihin, *insulae*, keskittynyt nykytutkimus on kuitenkin havainnut, että näkemys Sarnon kalkkikiveä käyttäneiden eri kivittekniikkojen lineaarisesta aikakehityksestä on harhaanjohtava. Rakennustekniikan kehitys ei ollut yksiselitteistä.

Pompejissa säilyneet maalaukset kertovat Kreikan hävinneestä taiteesta, antiikin maalaustekniikoista ja väripigmenteistä. Patsaat, jotka koristivat yksityistaloja tai kii-reistä markkinapaikkaa, kuvastavat sitä pronssinvalutaitoa, jota on käytetty hyväksi myös modernissa veistotaiteessa. Löytyessään Pompejin maalaukset ja veistokset vaikuttivat erityisesti Euroopassa 1700- ja 1800-luvuilla rakennusten seinämaalauksen muotivirtauksiin ja pienoisveistoksissa käytettyihin aiheisiin. Heinrich Schliemann, rikas kauppias ja muinaistutkija, toteutti unelmansa Ateenan keskustassa rakentamalla pompejilaisen miljöön kodikseen.

Pompejin menneisyydessä ja nykyisyydessä kiteytyvät kaikki ne elementit, joita lehtemme numero käsittelee. Bjarne Huldén kertoo lyhyesti roomalaisen sementin kehittelystä. Sanna Aro-Valjus välittää etemme antiikin maalaustaiteen

monimuotoisuuden. Minna Lönnqvistin artikkeli kertoo Ateenan Akropoliksen restaurointiohjelmasta. Aaro Söderlund herättää tietokonerekonstruktioillaan eloon antiikin arkeologisia kohteita Lähi-idässä. Lena Hakulin kertoo, mitä ja mistä ovat häräntaljan muotoiset kupariharkot Välimeren pronssikautisessa maailmassa. Kenneth

Lönnqvist avaa uusia näköaloja antiikin rahojen tutkimukseen. Kaikki tekstit välittävät tietoa antiikin ja tekniikan yhä kiinteämmästä vuorovaikutuksesta. Antiikin sisäistämiseen tarvitaan tietoa. Sitä me pyrimme tässä teemanumerossa välittämään – ja samalla avaamaan uusia näkökulmia nykyisyyden ymmärtämiseen.

Kuva: Kenneth Lönnqvist

